

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE - KONZULTÁCIÓS DOKUMENTUM AZ INNOVÁCIÓS CÉLÚ ÁLLAMI TÁMOGATÁSRÓL

Magyar álláspont

Üdvözljük a Bizottság azon törekvését, hogy az innovációs támogatásokat illetően olyan szabályozást alakítson ki, amely elősegíti a Közösség versenyképességének növekedését.

Egyetértünk azzal az állásponttal, amely szerint az állami támogatások Európa versenyképességi problémáinak megoldásában segíthetnek, de túlértékelésük veszélyes, mivel e támogatások beleavatkoznak a piaci mechanizmusokba, és óvatlan alkalmazásuk a kívánatossal ellentétes hatást is kiválthat. Különösen fontos ezért – ha lehet, már a szabályozáson keresztül – a támogatások piaci versenyt torzító hatásának és szűk vállalkozói érdekeket szolgáló voltának elkerülése.

Az EU által kezdeményezett konzultáció segít a széles közvélemény (elsősorban az innováció-támogatás szabályozása által érintettektől, az innovációs tevékenység résztvevőitől származó vélemények) megismerésében és a szabályozás során történő figyelembevételében. Fontos viszont, hogy a konzultációs folyamat ne húzódjon sokáig és ne késleltesse a szabályozási folyamatot, valamint a szabályok bevezetését.

Az állami támogatások rendszerét valóban fejleszteni és nem lazítani vagy gyengíteni kell az innováció támogatására vonatkozó szabályok bevezetésével. A támogatási rendszer szabályozásának folyamatos javítása (szerves fejlesztése) egyúttal a kiszámíthatóságot és a folyamatos értékelhetőséget is segíti – az előbbi a támogatottak, az utóbbi a támogatók számára nyújt biztos alapot – a kedvező irányú elmozdulásokhoz.

A tudás-alapú társadalom megteremtése és a globális versenyben történő eredményes helytállás egyaránt innováció-ösztönző környezetet és az innováció hatékony, célzott állami támogatását igényli.

A konzultációs dokumentum az innováció piaci mechanizmusaitól indul ki, és a piac elégtelen működéséből fakadó externáliákat kívánja a szabályozással ellensúlyozni, ezáltal növelve a támogatások hatékonyságát.

A tudás-alapú társadalom megteremtése és a globális versenyben történő eredményes helytállás egyaránt innováció-ösztönző környezetet és az innováció hatékony, célzott állami támogatását igényli.

Az innováció-ösztönző környezet fejlesztése ki kell, hogy terjedjen

- az innováció-barát szemlélet általános elterjesztésére,
- az innováció háttérét biztosító infrastruktúra fejlesztésére,
- az innovációs tevékenység célzott, közvetlen (tényleges támogatásban jelentkező) és közvetett (hitelfelvételi és adózási kedvezményekre épülő) pénzügyi támogatására ill. segítésére,
- a hatékonyság növelése érdekében az ellenőrzés, értékelés és monitoring fejlesztésére,
- az innováció piacteremtő és munkahelyteremtő szerepének erősítésére,
- az innováció elsődleges céljain túlmutató szempontok, elsősorban
 - a környezetvédelem és környezetfejlesztés,
 - az egészségvédelem és egészségfejlesztés,
 - a munkavédelem és életminőség-fejlesztés,

- a kultúra-védelem és kultúrateremtés,
- a regionális felzárkóztatás és területfejlesztés
- érvényesítésére,
- a kapcsolódó jogvédelmi (szabadalmi, szerzői jogi) szabályozás innováció-ösztönző voltának fejlesztésére,
- a szabványosítás kompatibilitás-teremtő szerepére,
- a kutatás-fejlesztés-innováció lánc erősítésére,
- az innovációs célú szervezeti kapcsolatokat támogató intézményrendszer fejlesztésére,
- az innovációs kockázatok társadalmi érdekeltiség-arányos megosztására,
- az induló ill. felfutó (kis és közepes méretű) vállalkozások kiemelt támogatásával segítsék a gazdasági szféra sokszínű, fragmentált fejlődését.

Az innováció-támogatás szabályozása során ugyanakkor gondoskodni kell arról, hogy

- a támogatások – a piaci mechanizmusok hiányosságainak áthidalására irányuló törekvések érvényesítése során – ne torzítsák a piaci hatásokat,
- ne eredményezhessenek esélyegyenlőtlenségeket a piacvezérelt innovatív tevékenységekben,
- ne hozhassanak létre tisztességtelen versenyhelyzeteket,
- ne igyekezzenek átvenni a piacgazdaság innováció-ösztönző szerepét.

Az innováció-ösztönző támogatási szabályozást úgy kell kialakítani, hogy az alapvetően horizontális jellegű támogatást nem csorbítva érvényesüljön egy, a vállalkozói érdekeket szem előtt tartó, de elsősorban széles (regionális, nemzeti ill. EU-szintű) társadalmi érdekeket szolgáló támogatási mechanizmus.

Az EU-beli innováció-támogatási szabályozásnak figyelembe kell vennie a fenti szempontokat, kialakítva egy olyan szabályozási környezetet, amely

- a lehető legrövidebb időn belül biztosítja
- az alapvetően piaci motiváció által vezérelt innovációra támaszkodó, de
- a piaci mechanizmusok hiányosságait pótló,
- a piacvezérelt innováció gyengeségeit kiküszöbölő,
- a széles társadalmi érdekeknek megfelelő innováció feltételeit kiemelten támogató szabályozási rendszer életbe léptetését.

1. kérdés: Ön szerint helyes-e, hogy nem lesz külön innovációs keretszabály, hanem az új állami támogatási lehetőségek az egyes kiválasztott innovációhoz kapcsolódó tevékenységekre irányulnak?

Maga az innováció nehezen definiálható fogalom, és az állami támogatások körében az esetleges visszaélések elkerülése érdekében fontos a minél pontosabb meghatározások és objektív mércék alkalmazása. Az innováció olyan összefüggő, hatásában széles spektrumú tevékenység, amely önálló szabályozása valószínűleg komoly átfedést eredményezne a jelenlegi rendszerrel. Ugyanakkor éppen az összefüggés miatt javasolható, hogy ne partikulárisan kerüljenek be az új szabályok a már meglévő szabályokba.

2. kérdés: Ön szerint a Bizottság megfelelően vázolta-e fel a problémákat a mellékletben, és helyesen határozta-e meg az innovációs folyamat útjában álló piaci kudarcokat? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?

A felsoroltakat helytállónak érezzük, a megközelítést alapvetően helyeseljük. Egyrészt a problémák felvetése azokon az általános elveken alapul, amelyek az állami támogatásokkal kapcsolatban kerültek megfogalmazásra, másrészt érezhető a törekvés a problémák minél szélesebb körű feltárására.

Szükségesnek tartanánk figyelembe venni, hogy az állami támogatások hatása nem azonos a különböző fejlettségű országokban, véleményünk szerint ugyanis mind a problémák száma, mind kiterjedésük az újonnan csatlakozott országokban szerteágazóbb a mellékletben felsoroltaknál. Ehhez hozzájárul, hogy a versenytorzító hatás és a társadalmi hasznok közötti reláció akár fordítva is alakulhat a gazdasági fejlettség függvényében. (Erre megoldást jelenthet a felvetett regionális támogatási rendszer.)

Magyarországon a gazdasági, politikai és társadalmi átalakulást a nemzeti innovációs kapacitások gyors leépülése kísérte. A kutatói létszám jelentősen visszaesett, a K+F-re fordított források pedig rohamosan csökkentek, a kutatással foglalkozó vállalati és állami intézmények sora szűnt meg. Ebben a helyzetben a csatlakozók számára az FDI révén megvalósuló technológiai transzfer jelentette a problémák és a feszültségek oldásának leggyorsabb és egyben leghatékonyabb módját – miközben ezt jelenleg korlátok közé szorítja a nagy termelékenységű, fejlett technológiájú nagyvállalatok letelepítésének az EU szabályok szerint csak korlátozott mértékben megvalósítható támogatási lehetőségei.

A politikai korlátozásoktól mentes, nagyobb mértékű mozgásszabadság az EU-10 vonatkozásában új jelenséggé vált beindította az egyre gyorsuló „brain drain” folyamatot. A személyek szabad mozgásának tényleges és részünkről kifejezetten várt korlátozásoktól mentes megvalósulása pedig az EU-n belül várhatóan felerősíti ezt a mellékhatásként jelentkező jelenséget.

3. kérdés: Az e közleményben szereplő intézkedések szerint előzetes kritériumok alapján hagynák jóvá az innovációs célú állami támogatást. Ön szerint megfelelő-e ez a megközelítés?

Támogatjuk az előre meghatározott metódus, elvek, rendszer alapján történő állami támogatási rendszer kialakítását azzal kiegészítve, hogy a szabályozásban központi szerepet kell betöltenie az utólagos ellenőrzésnek.

Kérjük annak további pontosítását, hogy az előzetes kritériumok alapján történő szabályozás a gyakorlatban hogyan valósulna meg (pl. csoportmentességi rendelet).

4. kérdés: Kérjük az érdekelteket, hogy tapasztalataik alapján fejtsék ki, hogy kell-e engedélyezni a nagyvállalatok állami támogatását, különösen az uniós kiválósági központok körüli klaszterek kialakulásával kapcsolatban. Ön szerint a Bizottság dolgozzon-e ki előzetes szabályokat a nagyvállalatok innovációs célú állami támogatásához, vagy írja elő értesítés benyújtását a Bizottságnak, és eseti alapon szigorúbban vizsgálja az ilyen támogatást? Az innovációs célú támogatás (vagy egyéb állami támogatás) esetén különbséget kell-e tenni a különféle nagyvállalatok között? Amennyiben igen, mi alapján? És milyen célból?

A magyar (és európai) érdek azt kívánja, hogy az innováció területén a nagyvállalatok ilyen irányú tevékenysége is támogatható legyen.

Ennek alapvető két indoka:

- Hagyományosan a nagy cégek innovációs tevékenysége, az erre a területre fordított direkt és indirekt befektetései adják a K+F, a technológiai innováció hajtóerejét, és FDI vonzó

képességük is figyelemreméltó. Ez a tevékenység számukra sem hoz közvetlen hasznot, ezért az ő esetükben is ösztönözni kell ilyen irányú tevékenységüket.

- A KKV-k K+F és innovációs tevékenysége az esetek igen jelentős részében a nagyvállalatokon keresztül realizálódik a piacon (tipikus példa a biotechnológia: a kifejlesztett molekulákból a nagy cégekkel való együttműködés, fejlesztés, tesztelés és gyártásba állítás útján lesz piaci gyógyszer). Ha a nagy cég nem kap ösztönzést a K+F tevékenységre, az ennek az együttműködésnek komoly akadályává válhat.

Az biztosra vehető, hogy nagyvállalatok támogatása esetén a versenytorzító hatás sokkal erőteljesebben jelentkezik, mint a KKV-knál. Ugyanakkor feltételezhető, hogy – a KKV-k állami támogatásának hasznosulására, hatékonyságára vonatkozó eddigi tapasztalatokat is figyelembe véve –, várhatóan kevesebb támogatással lehet az innováció területén nagyobb eredményt elérni.

A nagyvállalatok innovációs támogatásával kapcsolatosan megfontolandónak tartjuk a KKV-kra vonatkozó szabályozástól eltérő rendszer bevezetését (pl. nagyobb mértékű önerő, nagyvállalati innovációk számára folyósított támogatások feltételeként a KKV-k és egyetemek megfelelő arányú részvétele stb.)

A nagyvállalatok állami támogatása esetén ugyanakkor nem tartjuk elégségesnek csak a vállalat nagysága alapján eldönteni az esetleges támogatások mértékét. Szükségesnek tartjuk adott esetben annak vizsgálatát is, hogy a vállalat mekkora piaci erőt képvisel és mely termékek piacán, továbbá – mivel technológiai innováció támogatásáról van szó – ennek eredményei mely termék piaco(ka)t érintik, nem alakulhat-e ki a támogatás következtében monopol vagy oligopol piac.

A nagyvállalati kategóriák közötti különbségtétel esetén fontosnak tartjuk, hogy a kialakítandó rendszer egyszerű és áttekinthető legyen. Egyes, speciális területen működő nagyvállalatok számára kifejezetten indokolt lehet innovációs jellegű állami támogatás nyújtása. A nagy tőkeigényű szektorokban a támogatottak közül nem célszerű a nagyvállalatok kizárása, hiszen az iparág egészét érintő/jelentőségű innovációt csak kellő tőkeerejű vállalatok tudják megvalósítani.

Nem szabad megfeledkezünk azonban arról, hogy az általánosságban bevezetendő eseti szigorú bejelentési rendszer a nagyvállalatok esetében olyan negatív következményekkel járhat, mely nem feltétlenül ezen nagyvállalatoknál, hanem az európai versenyképesség tekintetében csapódna le. Fontosnak tartjuk az ügyintézés felgyorsítását és az általánosnál szorosabb határidők alkalmazását, hiszen az innovációnak fontos ismérve az újdonság, újszerűség.

5. kérdés: Kérjük az érdekelteket, tapasztalataik alapján fejtsék ki, hogy véleményük szerint kell-e engedélyezni a nem technológiai jellegű innovációkra – azaz a szolgáltatási szektorban – nyújtott állami támogatást.

Javasoljuk támogatás kiterjesztését a nem technológiai jellegű innovációs tevékenységre is. Egyrészt, mert az újonnan csatlakozott tagállamokban az ilyen típusú innováció jelentősebb mértékű. Továbbá az a tény, hogy a nem-technológiai, szolgáltatás jellegű innováció statisztikailag és elméletileg nem kellően feltárt, nem jelentheti azt, hogy ezen a címen ne lehessen támogatni. Az innovációs folyamat sokkal szerteágazóbb, sokszor rejtetten zajló, az átlagosnál nehezebben megítélhető annál, minthogy az elméleti feltárás, a pontos probléma

azonosítás és a statisztai adatok hiánya miatt fékeket vagy nehézkes és költséges ellenőrző rendszereket építsünk be.

A nem csak technológiai innováció, a szolgáltatási szektor innovációs célú támogatásával összefüggésben megjegyezzük, hogy ezeket nem célszerű szinonimaként értelmezni.

Véleményünk szerint továbbá a támogatott innováció jellegű ötletek sorába sorolandó a kreatív ipar fogalma is. (pl. számítástechnikai szoftver)

6. kérdés: Szerepeljenek-e az innovációs célú állami támogatás szabályai között kohéziós célú regionális többletjuttatások? Ezeket a kohéziós helyzettől függetlenül, a régió földrajzi helyzete alapján nyújtják-e?

Az innováció regionális dimenziója valóban fontos szempont, különösen azért, mert az EU tagországait tekintve az innováció-ösztönző környezet fejlettsége igen eltérő. Ha a szabályozás segít az inhomogenitás oldásában, akkor a versenyképesség terén is átfogó, minden tagországra kiterjedő eredményeket lehet elérni. Ugyanebben a kedvező irányban hat természetesen az innováció nemzetközi jellegének erősítése is.

Az innovációs célú állami támogatások szabályozásában – a kohéziós célok valóra váltása érdekében – szükséges és méltányos lenne az új tagállamok hátrányos helyzetű régiói számára differenciáltabb, preferenciális elbánást lehetővé tenni. Az EU három legnagyobb szellemi és innovációs kapacitással rendelkező állama (Németország, Anglia, Franciaország), de még ebben a tekintetben második vonalbeli Olaszország, Spanyolország, Svédország és Hollandia is jobb innovációs infrastruktúrával (Internet, kockázati tőkét kihelyező intézmények száma, azok tőkeereje; vállalkozások finanszírozása, hitelezése; üzleti anyagok hálózata, tanácsadói szolgálatok stb.) rendelkezik, mint a tíz újonnan csatlakozó tagállam. Az utóbbiakban ennek a fajta infrastruktúrának csak csirái léteznek, az aggregát számított tőkeerő pedig marginális a fejlettekhez képest. Ezért az ilyen típusú szolgáltatások megteremtésének támogatását is lehetővé kellene tenni. Különösen érvényes ez a „csatlakozó tízek” KKV-éi esetében, amelyek akkor is hátrányban lennének, ha ugyanolyan feltételeket, kedvezményeket élveznének, mint a fejlettek, hiszen sem nemzetközi gyakorlatuk, sem kapcsolatrendszerük, sem információval való ellátottságuk nem olyan mértékű, nem beszélve tőkeellátottságukról és kockázatvállalási képességeikről. E tekintetben jelentékeny ösztönzési intézkedéseket kellene bevezetni javukra.

A kohéziós célú regionális „bónuszok” juttatására a hídkepző intézmények – mint pl. a regionális innovációs ügynökségek – megfelelő működéséhez is szükség van.

Javasoljuk a földrajzi feltételeken túl a társadalmi gazdasági adottságok figyelembe vételét is.

7. kérdés: Célszerűbb-e egyes helyzetekben vagy egyes innovációs tevékenységeknél (pl. adó-visszatérítés, garantált hitelek, visszatérítendő előlegek) másfajta támogatást választani?

Habár egyes állami támogatási formák speciális innovációs jellegű tevékenységhez jobban kötődnek (pl. munkahelyteremtés esetén adó-, TB-kedvezmény), annak érdekében, hogy a vállalkozások akár többféle jogcímen is juthassanak innovációs állami támogatásokhoz, mégsem javasoljuk az ilyen jellegű korlátozást.

8. kérdés: Egyetért-e az innovatív kezdő vállalkozások fenti meghatározásával, a támogatható költségek figyelmen kívül hagyásával, a támogatás összegével és a halmaz tilalmával? Ön szerint külön támogatási feltételeket kell-e megszabni a csúcstechnológiai ágazatokban – pl.

biotechnológia és gyógyszeripar –, ahol hosszabb a termékek piacra kerülési ideje és termékfejlesztési ciklusa?

Az innovatív kisvállalkozás definícióját illetően egyetértünk azzal, hogy a vállalkozás legfeljebb 5 éve működjön, ugyanakkor javasoljuk a szabályok hatályát kiterjeszteni középvállalkozásokra is.

Aggályosnak tartjuk azonban azt a kitételt, mely szerint a K+F kiadások mértéke legyen minimum 15%-a a teljes költségeknek. Tapasztalataink szerint a kisvállalkozások rendkívül nehezen határolják el a K+F célra fordítandó kiadásaikat az egyéb költségtelektől (pl. munkabérek). Annak érdekében, hogy a kisvállalkozások számára ez a kritérium teljesíthetőnek tűnjön, javasoljuk a határ csökkentését 10%-ra.

Ami a támogatási szabályozást illeti, a javaslatot elfogadhatónak tartjuk. Mind a támogatási összeg nagyságát (1 millió euró), mind pedig a korlátozások nélkül elszámolható költségek alkalmazását támogatjuk.

Az innovációs kritériumoknál felsorolásra kerültek olyan új kifejezések, amelyek tartalmát egyértelműsíteni szükséges (technológiailag új, lényegesen fejlesztett, stb.).

A hosszú kifutási termékek – mint a példaként felsorolt ágazatok – esetében célszerű lehet a támogatási feltételeknél megadott időhorizontot is meghosszabbítani.

9. kérdés: A fenti szabályokon kívül tapasztalataik alapján várjunk véleményüket arról, hogy kell-e állami támogatást nyújtani i) innovációtól függetlenül minden kezdő vállalkozásnak és ii) az [5 évnél] idősebb innovatív kis- és középvállalkozásoknak.

Javasoljuk különválasztani az innováció támogatását a start up típusú innovációs támogatástól. A start up támogatásoknál az innovációs támogatások mellett szóba jöhetnek a javasolt közvetett támogatási eszközök (adókedvezmények). A kifejezetten start up támogatás nem kizárólag innovációs célokat szolgál, ezért nem javasoljuk ezek innovációs támogatásként történő kezelését. Az 5 évnél régebben alakult vállalkozások támogatását is javasoljuk az innovációs támogatások körébe bevonni, de a támogatások feltételeit a start up típusú innovációs támogatásoktól függetlenül kell megfogalmazni.

Amint azt a regionális támogatásokról szóló iránymutatás felülvizsgálata során kialakított magyar álláspontban is megjegyeztük, a vállalkozás-kezdési támogatás alap gondolatát támogatjuk. Szükségesnek tartjuk ugyanakkor a két szabályozás – a regionális támogatásokról szóló iránymutatás és az innovációs célú állami támogatások reformjára vonatkozó szabályozás – viszonyának tisztázását.

10. kérdés: Ön szerint a kockázati tőke tekintetében nyújtott jelenlegi állami támogatásokon kívül van-e szükség más állami támogatásra ahhoz, hogy az európai kis- és középvállalkozások a kezdeti szakasz után növekedni tudjanak? Ha igen, milyenre?

Javasoljuk, hogy alacsony fejlettségű kockázati tőkepiaccal rendelkező országokban – mint például Magyarország – átmenetileg legyen lehetőség a korai fázisban (early-stage) lévő innovatív vállalkozásokat olyan alapok segítségével kockázati tőkéhez juttatni, melyek alapvetően állami forrásokból táplálkoznak.

Magyarországon a kisvállalkozások tőke- és hitelfinanszírozása – hasonlóan a legtöbb újonnan csatlakozott országokéhoz – meglehetősen fejletlen, jelentős elmaradást mutat a korábbi EU-tagállamokhoz képest. Különösen így van ez a korai fázisban lévő innovatív

vállalkozások kockázati tőke típusú finanszírozása terén, ahol a piaci kudarc a fejlett országokban is ismert.

A kockázati alapok működési idejét figyelembe véve a magán befektetők a céltársaság profit-termelő képességét fogják elsősorban tekinteni és nem az innovatív jelleget. Ezért a kockázati tőke támogatások legfeljebb a rövid távon is gyors eredményeket produkáló szektorokban várhatók, és pl. az előző kérdéskörben megfogalmazott, hosszú kifutású tevékenységek esetében szerepük várhatóan kisebb mértékű. A start up fázisban különösen fontos olyan, más típusú támogatási rendszer fenntartása, amely a befektető szempontjából érdektelen, de társadalmilag fontos területeken is biztosítja az innovációs fejlődést. Ilyenek lehetnek – a teljesség igénye nélkül – pl. a kockázati alapok működési idején túl nyereségessé váló vagy alacsony profitot biztosító tevékenységek támogatása; olyan tevékenységek támogatása, melyek eredménye más területen jelentkezik (környezetvédelem, stb.)

Az adható kedvezmények mindhárom megoldását támogatjuk, egyúttal javasoljuk, hogy a vállalkozások maguk választhassák ki a nekik legmegfelelőbbet.

11. kérdés: Ön szerint elérnék-e ezek a rendelkezések a kívánt hatást, azaz ösztönöznék-e a kis- és középvállalkozásokat arra, hogy innovatív termékeket vezessenek be a piacra? Ha nem, hogyan kellene megváltoztatni a fenti szabályokat?

A K+F támogatásokra vonatkozó, javasolt szabályokkal elvileg egyetértünk, de itt is szükségesnek látjuk a fogalmak pontos definícióját (ld. 8-9. kérdés).

A kívánt hatás elérését igen nehéz prognosztizálni, de várhatóan ösztönözné új termékek piacra jutásban, főként ha az előzetes kritériumok utólag is mérésre kerülnének. Ugyanakkor figyelembe kell venni azt is, hogy a termékek piacra kerülését számos, a mellékletben is kifejtett, a támogatottól független, elsősorban adminisztratív jellegű intézkedés is gátolhatja.

12. kérdés: Indokolt-e a nagyvállalatokra is kiterjeszteni ezeket a rendelkezéseket? Ön szerint elő kell-e írni bejelentési kötelezettséget az egyes cégeknek vagy egyes ágazatoknak nyújtott nagy összegű intézkedések esetén? Amennyiben igen, mekkora összeg felett? Ez esetben milyen tapasztalati bizonyítékot kérjen a Bizottság?

Véleményünk szerint a javasoltnál finomabb szabályozásra lenne szükség vállalati méretektől és szektoroktól függően. Pl. mikro és kisvállalkozások esetében a termékek null széria gyártásig (tehát azt is) akár 50%-ig is támogatni lehetne. Középvállalkozások esetében a támogatási intenzitás 30%-ra csökkenhetne. Bizonyos szektorokban (pl. környezetvédelmi ipar, hulladékgazdálkodás, alternatív energiaforrások alkalmazását lehetővé eszközök gyártása) a közérdek miatt a nagyvállalatok is elnyerhetnének támogatást 15%-os támogatási intenzitást alkalmazva.

A támogatások nagyvállalatokra való kiterjesztésével kapcsolatban már előzőleg kifejtettük az álláspontunkat. Az állami támogatások ebben a környezetben valószínűleg nagyobb hatékonyságot érhetnek el, ugyanakkor a versenytorzító hatás is nagyobb mértékű. Javasoljuk az előzőekben (ld. 4. kérdés) már említett mérlegelési szempontok figyelembe vételét.

Általános alapelvként azt lehetne megfogalmazni, hogy mindazokban a régiókban és szektorokban, ahol a szűk keresztmetszetek feloldását gyorsan el kellene érni, a nagyvállalatok támogatása adott keretek között megengedett.

13. kérdés: Mi a véleménye azon innovációs közvetítők külön támogatásáról, amelyek egy technológiai szakterületen a kritikus tömeg elérése érdekében egyesülnek, vagy közös

vállalatot hoznak létre? Meg lehet-e engedni ilyen helyzetben a beruházási támogatást? Ha igen, milyen feltételekkel? Milyen egyéb intézkedéseket lehetne hozni?

A közvetítők egyesülésével kapcsolatos támogatás megítéléséhez kapcsolódva kérjük a „kritikus tömeg” fogalmának pontosítását? Ez vállalatnagyságot, piaci erőt, egyéb szempontokat jelent? Kialakulhat-e a támogatások következtében erőfölény az innovációs közvetítők piacán?

Megjegyezzük ugyanakkor, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni az innovációs folyamatok másik alappillért jelentő állami vagy privát kutatóhelyek, egyetemek helyzetére, szerepére, stb. Az újonnan csatlakozó országok – így Magyarország – esetében is az innovációs folyamatok kezdeményezői, bonyolítói nagyon sok esetben ezek az intézmények, tehát a támogatási rendszerben betöltött szerepük, innovációs képességük meghatározó.

Főleg kis és középvállalati szektorban a K+F háttérkapacitás fenntartása nem jellemző. Ezek a piaci szereplők fejlesztési elképzeléseik megvalósítása során támaszkodnak a valahol már létrehozott és hatékonyan működő innovációs kapacitásokra - tehát az állami vagy privát kutató-fejlesztő és oktató intézményekre. Sajnos a csatlakozó országok K+F kapacitása, szemlélete és infrastrukturális háttere csak korlátozottan alkalmas a piaci igények kiszolgálására, különösen a technológia-intenzív szakterületeken. Ahhoz, hogy a piaci szereplők - ezen belül is a kisebb tőkeerejű KKV-k - innovációs képessége erősödjön, ill. hogy a start up és spin-off vállalkozások létrejöttének kedvező feltételei legyenek, szükséges az ehhez partnerséget, szolgáltatást, tudáskapacitást nyújtó intézmények innovációs képességének fejlesztése is, beleértve a humán, az infrastrukturális és a menedzsment jellegű fejlesztéseket egyaránt.

14. kérdés: Indokolt-e a kis- és középvállalkozások másfajta, magasan képzett munkaerő felvételének támogatása?

A dokumentum KKV-k magas szinten képzett munkaerővel való ellátottságára tett megállapításaival egyetértünk. Hazai tapasztalatok alapján úgy véljük, hogy a kis- és középvállalkozások számára a magasan kvalifikált szakemberek alkalmazásával együttjáró személyi költségek megfizethetetlenek, Az ezen költségekhez való hozzájárulás javasolt mértéke – legalábbis a hazai környezetben – jelentős javulást nem eredményezne, mivel a bérszínvonalbeli különbségek ennél magasabbak. A hároméves időtartam (62. bekezdés) elfogadható, viszont a 35%-os támogatási intenzitás helyett magasabb intenzitási érték biztosíthatósága lenne kívánatos a hátrányos helyzetű régiókban és térségekben. (Igen kicsi annak a valószínűsége, hogy jól képzett szakembereket három évig kellő anyagi ellenszolgáltatás nélkül infrastruktúra nélküli területen tudnak tartani.) Célszerű az ilyen támogatás felső összegének behatárolása. Javaslatunk 1 millió euró, legfeljebb három év alatt.

Amennyiben munkaerő kölcsönzés támogatásáról van szó, javasoljuk a szabályok között szerepeltetni, hogy a kölcsönvevő és a kölcsönadó cég nem lehet kapcsolt vállalkozás.

Kétségesnek tűnik, hogy egy nagyvállalat valóban fontos kulcs embereket adna kölcsön és ezáltal esetleg saját konkurenciájának kiépítéséhez járulna hozzá. Az egyetemek-vállalkozások közötti átjárás a hazai környezetben inkább tűnik reálisnak.

Nem teljesen világos a kölcsönadónak nyújtandó kompenzáció. Amennyiben ez is állami támogatási formát jelent, a munkaerő csere kétszeresen és két jogcímen is támogatásban részesülne.

15. kérdés: Fogadjon-e el a Bizottság külön szabályokat azokra az esetekre, ha egy kutató nem kíván visszatérni a küldő egyetemre, vagy ha az egyetem nem kívánja őt visszafogadni?

Általánosságban nem kell, hogy ez tárgya legyen a szabályozásnak. A tagállami munkajogi rendelkezések irányadóak lehetnek, amennyiben munkaviszonyról beszélünk, egyéb esetben a felek megállapodása az irányadó.

16. kérdés: Hogyan kell meghatározni a klasztereket/klasztertevékenységeket, és milyen szempontok alapján lehet megkülönböztetni a klasztereket a tágabb értelemben vett innovációs közvetítőktől?

Véleményünk szerint a közvetítő és a klaszter között alapvető különbség, hogy az innovációs tevékenység eredménye nem a közvetítőnél jelentkezik, míg a klaszterekhez konkrét eredmények rendelkezhetők. Míg a közvetítők egy vagy több, de alapvetően azonos tevékenységet ellátó cég illetve cégcsoport, addig a klasztereknél a cél a közös, a megvalósításban különböző irányú tevékenységet végző intézmény, vállalkozás vesz részt. Ezek között megférhetnek a közvetítők is.

17. kérdés: Ön szerint kell-e állami támogatást nyújtani az európai kiválósági központoknak? Ha igen, milyen támogatást, miért és milyen feltételekkel? Milyen más – esetleg ennél jobb – intézkedést tudna elképzelni?

A kiválóság központok létrehozásának támogatása mindenképpen indokolt, különösen azoknál a tagállamoknál, ahol magasan képzett szellemi tőke van jelen, ugyanakkor a nemzetgazdaság megtartó ereje kevés (pl. Magyarország). Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a szellemi kiválóság központok létrehozásával ne a tagállamok közötti különbségeket mélyítsük azáltal, hogy viszonylag kevés helyen kerülnek ezek a központok kialakításra.

Az állami támogatás hasznosulásának hatékonysága nem lehet a kiválóság központok létrehozásának egyedüli kritériuma, mivel ez azt eredményezné, hogy elsősorban azokban a tagállamokban koncentrálódnának az új képződmények, amelyekben már most is jelentős innovációs tevékenység folyik, mivel szellemi és gazdasági feltételei adottak.

Megjegyezzük, hogy ehhez a célhoz közösségi források hozzárendelését is megfontolandónak tartjuk.

A szabályok az innovációs jellegű, a vállalkozások számára nyújtható állami támogatások szabályai szerint alakulhatnak, nyilván egyes esetekben kivételekkel (pl. az induló vállalkozásoknak nyújtandó támogatás nem vonatkozna rájuk, de lehetne munkahelyteremtésre, képzésre, termékfejlesztésre, infrastruktúrára, illetve a kooperáció szintjének növelésére – akár regionális szinten is – támogatást igénybe venni.)

18. kérdés: Szükség van-e további feltételekre ahhoz, hogy az állami támogatás ne aprózódjon el, és a források kis számú kiválósági központban összpontosuljanak?

A támogatások szétaprózódása ellen hathat, pl. ha a kiválóság központok létrehozását uniós projektek szintjén kezeljük, amelyekre a tagállamok pályázhatnak, és a pályázati feltételek között biztosítható a társadalmi-gazdasági felzárkóztatás feltételei is. Megoldást jelenthet, ha különböző régiókban kiválóság központi „telephelyek” kerülnének kialakításra.

19. kérdés: Véleménye szerint van-e szükség további, általában az innovációt támogató infrastrukturális rendelkezésekre (pl. az energia, közlekedés területén)?

Amennyiben a piaci szereplők nem építik ki, illetve nem, vagy túl magas áron nyújtanak egyes szolgáltatásokat, indokolt az állam részéről a plusz költségek megtérítése, hogy az infrastruktúra minden vállalkozás számára biztosítva legyen. Az állam szerepvállalása a kompenzációban igazoltan versenytorzító hatás nélküli kell, hogy legyen, így versenypolitikai szempontból nem is minősül állami támogatásnak.

20. kérdés: Ön szerint lehet-e állami támogatást nyújtani a nagyvállalatoknak, például az európai kiválósági központokban működő kutatási létesítmények létrehozására? Dolgozzon-e ki a Bizottság külön feltételeket az ilyen állami támogatás ellenőrzésére? Milyen gazdasági bizonyítékot kell kérni az ilyen állami támogatás szükségességének megvizsgálásakor?

A kiválóság központok létrehozásával kapcsolatban egyedi döntések alapján javasoljuk a nagyvállalatok támogatását.